

แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

“จังหวัดสะอาด” ปี พ.ศ. 2562

องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เห็นชอบ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหามลพิษไม่ถูกต้องและตกค้างสะสม เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 และได้สั่งการให้ดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษไม่ถูกต้องและตกค้างสะสมในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น ในทุกมิติ โดยมีแนวทางปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ 1) กำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่ กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤต (ขยะมูลฝอยเก่า) 2) สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม (ขยะมูลฝอยใหม่) เน้นการลดและการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม กำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสานเน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) วางระเบียบ มาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 4) สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน เน้นให้ความรู้ประชาชน และบังคับใช้กฎหมายและคณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 ลงมติเห็นด้วยกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559-2564) ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(ทส.) เสนอ และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับกระทรวงมหาดไทยจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระยะสั้น (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๐) ประกอบกับนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้กล่าวในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ซึ่งเผยแพร่ออกอากาศเมื่อวันศุกร์ที่ 27 กรกฎาคม 2559 เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นรูปธรรม และได้รับมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยบูรณาการร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกาจัดทำแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี โดยใช้หลักการ 3Rs คือ การใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่โดยมีเป้าหมายเพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในภาพรวมของประเทศลดลงร้อยละ 5 จากอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำแนวทางปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ซึ่งมีหลักการสำคัญด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ในระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดให้เกิดผลตามเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

เพื่อให้การขับเคลื่อน Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี โดยใช้หลักการ 3Rs คือการใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จังหวัดสะอาด ระดับองค์การบริหารส่วนตำบลละหาน ปีงบประมาณ 2562 ขึ้น โดยให้ความสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางเพื่อปริมาณขยะมูลฝอย ที่เกิดขึ้น และผลักดันให้องค์การบริหารส่วนตำบลช่วยมุ่งบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลละหานมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ ตามอำนาจหน้าที่ ที่ต้องทำ
- 2) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง
- 3) เพื่อเป็นกรอบแนวทางให้องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลละหาน ลดลงร้อยละ 5 จากอัตราการเกิดขยะมูลฝอย

1.3 เป้าหมาย

ตำบลละหาน มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพและถูกหลักวิชาการ สามารถลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในภาพรวมของอำเภอลดลงร้อยละ 5 จากอัตราการเกิดขยะมูลฝอย โดยมีเป้าหมายการดำเนินการ ดังนี้

1.3.1 ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เข้าสู่ระบบการกำจัดที่ปลายทางลดลงร้อยละ 5 เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยในปี 2561

- 1) ร้อยละ 100 ของส่วนราชการ สถานศึกษา ศาสนสถาน ภาคเอกชน และสถานประกอบการ จัดกิจกรรมการลดและการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์
- 2) ร้อยละ 40 ของหมู่บ้าน/ชุมชน ในพื้นที่สามารถเป็นต้นแบบการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย
- 3) ร้อยละ 100 ของหมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดตั้ง “จุดรวบรวมขยะอันตรายในชุมชน”
- 4) กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ร้อยละ 70 และขยะมูลฝอยติดเชื้อ ร้อยละ 85 ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการ

1.3.2 จัดประชุมมอบนโยบายด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” เพื่อขยายผลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลละหาน และหมู่บ้าน/ชุมชน

1.3.3 จัดทำแผนปฏิบัติการในระดับอำเภอเพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้ชัดเจนและมีผลสัมฤทธิ์ ภายใน 1 ปี และรายงานผลการให้กระทรวงมหาดไทยทราบทุกเดือน ตามแบบรายงานที่กำหนด

1.3.4 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

1.4 กรอบแนวคิด

(1) ความเป็นมา

ในคราวการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายของประเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม มุ่งสู่การแก้ไขปัญหาขยะอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสำคัญ ได้แก่ การลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือขยะอันตรายที่แหล่งกำเนิด การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ประโยชน์ใหม่ การเก็บขนขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการการส่งเสริมภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงานหรือเชื้อเพลิง

(2) แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ภายใต้ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้ระบุถึงปัญหาในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เผชิญกับภาวะขยะล้นเมืองและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงในทุกด้าน

ในกรอบยุทธศาสตร์ฯ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยในมิติ “ความยั่งยืน” ได้ระบุถึงการพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลกซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืนและประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยใน 20 ปีข้างหน้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม คือ การขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจสีเขียว ระดับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ มีพื้นที่สีเขียวใหญ่ขึ้น ประชาชนมีพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กรอบยุทธศาสตร์ฯ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์

ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้ระบุถึงการเพิ่มศักยภาพเมืองด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสีย, ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559ข)

(3) เป้าหมายของแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 – 2564

1. ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ภายในปี 2564
2. ขยะมูลฝอยตกค้างได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ร้อยละ 100 ของปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างของปี 2558 ภายในปี 2562
3. ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณของเสียอันตรายชุมชนที่เกิดขึ้น ภายในปี 2564
4. มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ร้อยละ 100 ของปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้น ภายในปี 2563
5. กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง ร้อยละ 100 ของปริมาณ กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายที่เกิดขึ้น ภายในปี 2563
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ต้นทาง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั่วประเทศภายในปี 2564

1.5 นิยามและความหมาย

มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข, 2534)

ขยะมูลฝอย (solid waste) คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่นๆ และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อมูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือคร้วเรือนยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะย่อยสลาย (compostable waste) หรือมูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่นับรวมถึงซากสัตว์หรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยขยะที่ย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือพบมากถึง 64% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือมูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระป๋องเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้ เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับสองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ 30% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ , 2548)

ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือมูลฝอยอันตราย คือขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกรมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจเกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะทั่วไป (General waste) มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะประเภทย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองขนมที่สำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร พอลิเอทิลีนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้ เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะมูลฝอยติดเชื้อ หมายความว่า มูลฝอยที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือความเข้มข้นซึ่งถ้ามีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับมูลฝอยเหล่านั้นแล้ว สามารถทำให้เกิดโรคได้กรณีมูลฝอยดังต่อไปนี้ ที่เกิดขึ้นหรือใช้ในกระบวนการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการทดลองเกี่ยวกับโรค และการตรวจชันสูตรศพหรือซากสัตว์ รวมทั้งในการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวให้ถือว่าเป็นมูลฝอยติดเชื้อ (กฎกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ, 2548)

- 1)ซากหรือชิ้นส่วนของมนุษย์หรือสัตว์ที่เป็นผลมาจากการผ่าตัด การตรวจชันสูตรศพหรือซากสัตว์ และการใช้สัตว์ทดลอง
- 2)วัสดุของมีคม เช่น เข็ม ใบมีด กระบอกฉีดยา หลอดแก้ว ภาชนะที่ทำด้วยแก้วสไลด์ และกระจกปิดสไลด์
- 3)วัสดุซึ่งสัมผัสหรือสงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือด ส่วนประกอบของเลือด ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเลือด สารน้ำจากร่างกายมนุษย์หรือสัตว์ หรือวัคซีนที่ทำจากเชื้อโรคที่มีชีวิต เช่น สำลี ผ้าก๊อซ ผ้าต่างๆ และท่อยาง
- 4)มูลฝอยทุกชนิดที่มาจากห้องรักษาผู้ป่วยติดเชื้อร้ายแรง

ส่วนที่ 1

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของท้องถิ่น

1. สภาพทั่วไป

1.1 **ที่ตั้ง** องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอจัตุรัส ลักษณะพื้นที่เป็นรูปยาวแนวเหนือใต้ โดยมีถนนสายชัยภูมิ-สีคิ้ว (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201) ตัดผ่านตลอด เริ่มจากบ้านโคกแพงพวย หมู่ที่ 15 จนถึงบ้านโนนไฮ หมู่ที่ 13 ระยะทางประมาณ 14 กิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบ้านค่าย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลหนองบัวใหญ่ อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

ทิศตะวันออก ติดกับ อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลหนองบัวบาน และตำบลบ้านกอก อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

1.2 **เนื้อที่** องค์การบริหารส่วนตำบลมีเนื้อที่ทั้งหมด 102 ตารางกิโลเมตร หรือ 63,750 ไร่

1.3 **ภูมิประเทศ** สภาพภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลละหาน สามารถแบ่งออกได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1.3.1 **สภาพพื้นที่ลุ่มน้ำขัง** เป็นบริเวณที่มีแหล่งน้ำขังและเป็นทางน้ำไหลผ่านในฤดูน้ำหลากอยู่ทางทิศตะวันตกของพื้นที่ แหล่งน้ำที่สำคัญบริเวณนี้ได้แก่ บึงละหาน ลำคันฉู หนองหญ้าข้าวนก หนองจอก หนองก้นกง หนองแพงพวย เป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ต่ำรับน้ำที่ไหลมาจากทิศตะวันออกของพื้นที่ในฤดูฝน และเป็นบริเวณที่น้ำจากลำน้ำชีไหลเอ่อล้นขึ้นมา ทำให้บริเวณที่มีน้ำขังแผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง ในฤดูแล้งพื้นที่บางส่วนใช้เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สาธารณประโยชน์

1.3.2 **สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างเรียบ** อยู่สูงขึ้นมาจากสภาพพื้นที่ลุ่มน้ำขัง ส่วนใหญ่อยู่บริเวณกึ่งกลางของพื้นที่และค่อนข้างไปทางทิศตะวันตกของพื้นที่บริเวณใกล้กับหมู่บ้าน พื้นที่ดังกล่าวจะมีลำห้วยหรือทางน้ำเล็ก ๆ ไหลผ่านในฤดูฝนเท่านั้น มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 190-200 เมตร

1.3.3 **สภาพค่อนข้างเรียบระหว่างเนิน** ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่ เกิดอยู่ตามบริเวณระหว่างเนินสูง ๆ ต่ำ ๆ มีทางน้ำไหลในฤดูฝน

1.3.4 **สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงลาดชัน** อย่างทิศตะวันออกเขตติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลละหาน และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 200-236 เมตร บริเวณบางแห่งจะมีหินทรายโผล่อยู่ทั่วไป

2. เขตการปกครอง ประชากร

องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน มีจำนวนหมู่บ้านในเขตการปกครองทั้งสิ้น 18 หมู่บ้าน

จำนวน ครุฑเรือนทั้งหมด 4,055 ครุฑเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 12,755 คน โดยเป็นประชากรชายจำนวน 6,239 คน เป็นประชากรหญิงจำนวน 6,516 คน ความหนาแน่นของประชากร (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อหมู่บ้านในเขตตำบลละหาน จำนวนครุฑเรือน และข้อมูลประชากร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนครุฑเรือน	จำนวนประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
1	ละหาน	2,500	329	453	498	951
2	ละหาน	2,460	272	447	464	911
3	ห้วยยาง	5,625	209	338	352	690
4	หนองหญ้าข้าวนก	3,649	229	378	413	791
5	โนนจาน	4,375	233	370	398	768
6	ท่าศาลา	3,125	95	166	160	326
7	ก้านกง	5,000	243	454	436	890
8	โคกแพงพวย	2,152	261	422	434	876
9	ลี	3,750	188	338	329	667
10	หนองสมบูรณ	2,700	242	324	324	648
11	ดอนละนาม	5,000	182	276	285	561
12	โนนสง่าสามัคคี	3,750	221	384	442	826
13	โนนไฮ	4,375	167	229	243	472
14	โนนจาน	3,750	227	375	396	771
15	โคกแพงพวย	2,476	163	274	294	568
16	หนองไผ่งาม	2,292	135	244	257	501
17	ละหาน	4,170	267	445	458	903
18	หนองหญ้าข้าวนก	2,601	205	296	324	620
รวม		63,750	4,055	6,239	6,516	12,755

ส่วนที่ 2

สถานภาพและปัญหาขยะมูลฝอย

1. ปริมาณขยะมูลฝอย

ปริมาณขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลละหานที่เกิดขึ้นคำนวณความจุของรถ

บรรจุกขยะ มีประมาณ วันละ 7 ตัน/วัน

ฐานข้อมูลขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณและอัตราการเกิดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

หน่วยงาน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร		ปริมาณขยะมูลฝอย	อัตราการเกิดขยะ
		จำนวน (คน)	ครัวเรือน	ตัน/วัน	(ก.ก./คน/วัน)
อบต.ละหาน	102	12,755	4,055	7	0.55

2. การกำจัดขยะ

องค์การบริหารส่วนตำบลละหานจะให้บริการเก็บขนขยะจากครัวเรือน โดยมีรถบรรทุก

ขยะแบบอัดท้าย จำนวน 2 คัน ให้บริการเก็บขนขยะสัปดาห์ละ 6 วัน แล้วนำไปรวมไว้ที่สถานที่กำจัดขยะ โดยให้บริการเก็บขนขยะครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

ตารางที่ 3 แสดงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

หน่วยงาน	การบริหารจัดการขยะมูลฝอย			วิธีการกำจัด			
	ดำเนินการเอง	จ้างเอกชน	กำจัดในพื้นที่ ของหน่วยงานอื่น	เทกองบนพื้นที่	ฝังกลบ	ฝังกลบถูก หลักสุขาภิบาล	เตาเผา
อบต.ละหาน	/			/	/		

3. สถานที่กำจัดขยะ

องค์การบริหารส่วนตำบลละหานมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 บ้านหนอง

หญ้าข้าวนก ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ขนาดพื้นที่ 8 ไร่ เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2545

4. สถานภาพระบบการบริหารจัดการขยะ

องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน มีวิธีการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยโดยจัดเก็บเอง

ปริมาณขยะมูลฝอย โดยเฉลี่ย 7 ตัน /วัน คนงานขับรถขยะและพนักงานเก็บกวาดขยะจำนวน 8 คน และมีที่ดินสำหรับทิ้งขยะมูลฝอย 8 ไร่

5. การกำจัดขยะ

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลละหาน ใช้วิธีการกำจัดขยะแบบฝังกลบอย่างง่าย

6. อัตราค่าธรรมเนียมการบริการเก็บขนขยะ

องค์การบริหารส่วนตำบลละหาน เก็บค่าธรรมเนียมในการบริการเก็บขนขยะมูลฝอย

รายได้จากค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะมูลฝอย 484,000 บาทต่อปี (ข้อมูลการจัดเก็บปี พ.ศ.2558) ค่าใช้จ่ายในการเก็บขนขยะมูลฝอย ประกอบด้วยเงินเดือน ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าน้ำใช้จ่ายในการขุดกลบขยะพร้อมปรับเกรด โดยแบ่งเป็นอัตราค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บ หลังคาเรือนละ 20 บาท/เดือน

7. สรุปประเด็นปัญหาด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ยังมีอยู่ในปัจจุบัน คือ

1. ประชาชนในท้องถิ่น ขาดจิตสำนึก ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย
2. การดำเนินการและดูแลรักษาระบบกำจัดไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
3. ขาดบุคลากรระดับปฏิบัติที่มีความรู้ความชำนาญ
4. ข้อจำกัดด้านงบประมาณ
5. ระเบียบและแนวทางปฏิบัติในเรื่องศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมยังไม่ได้กำหนดขึ้นอย่างชัดเจน
6. การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์น้อยมาก
7. เมื่อบ่อบำบัดขยะเต็มในอนาคตจะขาดแคลนที่ดินสำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัดขยะ

ส่วนที่ 3

แนวทางการบริหารจัดการ

1. วิสัยทัศน์การพัฒนางานองค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

“เกษตรกรรมยั่งยืน อุตสาหกรรมก้าวหน้า แหล่งท่องเที่ยวบึงละหาน ชุมชนมีความสุข”

2. พันธกิจด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย จัดให้มีสถานที่ทิ้งขยะและปรับปรุงภูมิทัศน์ สถานที่กำจัดขยะ จัดทำและบำรุงระบบกำจัดน้ำเสียจากชุมชนจัดทำและบำรุงรักษาไฟฟ้า ไฟฟ้าสาธารณะ น้ำประปาใช้ครบทุกครัวเรือน ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกต้นไม้ อนุรักษ์ป่าชุมชน จัดทำและบำรุงรักษาตลาดชุมชน จัดให้มีอาคารสถานที่สำนักงาน ให้บริการที่สะดวกสบายและสวยงาม

3. มาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

องค์การบริหารส่วนตำบลละหานมีการเก็บรวบรวมขยะ โดยได้กำหนดเวลาของการปฏิบัติในแต่ละวัน ตั้งแต่เวลา 08.30 – 16.30 น.

ยุทธศาสตร์ของแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายขององค์การบริหารส่วนตำบลละหาน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน/ส่วนราชการ/องค์กรเอกชน

แนวทางการพัฒนา

- 1) ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทดแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟม
- 2) จัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน/ส่วนราชการ/องค์กรเอกชน ให้ถูกหลักวิชาการ
- 3) กำหนดเขตพื้นที่ห้ามเทกองขยะมูลฝอย
- 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีที่จุดรวบรวมขยะอันตรายในหมู่บ้าน/ชุมชน ละ 1 จุด โดยไม่ให้เกิดมลภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมและประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างนิสัยของคนในชุมชนในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่

แนวทางการพัฒนา

- 1) ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง
- 2) ส่งเสริมให้มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาล
- 3) ส่งเสริมการดำเนินงานชุมชนปลอดขยะ
- 4) ส่วนราชการ/องค์กร กำหนดมาตรการให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การวางระเบียบมาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

แนวทางการพัฒนา

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติด้านการจัดการขยะมูลฝอยหรือประกาศท้องถิ่นในการลด คัดแยกขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย
- 2) อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศเขตพื้นที่ห้ามเทกอง รวมถึงห้ามมิให้มีศูนย์ขนถ่ายขยะมูลฝอยในเขตชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างวินัยของคณมุ่งสู่การบริหารจัดการขยะที่ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

- 1) บังคับใช้กฎหมาย
- 2) สร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
- 3) ประชาสัมพันธ์ ธารรงค์ ให้ความรู้ การลด คัดแยกขยะที่ต้นทาง
- 4) จัดกิจกรรมสร้างนิสัยการจัดการขยะมูลฝอยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาทุกสังกัดในตำบลห้วยม่วง
- 5) ส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 6) ตรวจสอบ ดำเนินคดีกับผู้ลักลอบทิ้งขยะ กากอุตสาหกรรม
- 7) สนับสนุนการใช้สื่อมวลชนช่วยปลุกกระแสสังคม เพื่อสร้างวินัยคนในชาติให้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย
- 8) ส่งเสริม/สนับสนุนการจัดตั้งธนาคารขยะ และกองทุนฌาปนกิจชุมชนเพื่อบริหารจัดการรายได้จากการซื้อขายขยะชุมชน

ส่วนที่ 4

แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลละหาน

4.1 แผนงานระยะเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2561)

แผนงานที่ 1 : ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทดแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟม

- ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทดแทนการใช้ถุงพลาสติกหรือโฟมในชุมชนส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ปรับปรุง ฟื้นฟู สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกหลักวิชาการ และห้ามเทกอง

แผนงานที่ 2 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ต้องมีการคัดแยกขยะอย่างถูกหลักวิชาการ

แผนงานที่ 3 : ส่งเสริมพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยหรือศูนย์

- พัฒนาพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยหรือศูนย์ และส่งเสริมให้เป็นศูนย์เรียนรู้

แผนงานที่ 4 : ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และการบังคับใช้กฎหมาย

- สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติ หรือปรับปรุงเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติการบริหารจัดการขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล และของเสียอันตราย
- ตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ลักลอบทิ้ง/กำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลที่ไม่ถูกหลักวิชาการ

แผนงานที่ 5 : สร้างจิตสำนึก

- สร้างความรู้ให้กับประชาชน เยาวชน ให้ทราบถึงปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในการลด คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง และนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่
- จัดกิจกรรม big cleaning day ในหน่วยงาน และชุมชน
- ส่งเสริมหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการลดการใช้ถุงพลาสติก และโฟม หรือวัสดุที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- สถานศึกษากำหนดหลักสูตรการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อสอนในสถานศึกษาทุกสังกัด และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนงานที่ 6 : การติดตามประเมินผล

- ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ในระดับส่วนราชการ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน

ส่วนที่ 5

การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน”จังหวัดสะอาด”ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธานคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เพื่อจัดทำฐานข้อมูลขยะมูลฝอยในพื้นที่
- 2) จัดทำแผนปฏิบัติการระดับท้องถิ่น โดยการประชาคมหมู่บ้าน เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินงานให้แก่หมู่บ้าน/ชุมชน ในพื้นที่
- 3) กำหนดจุดรวบรวมของเสียอันตรายอย่างน้อยหมู่บ้าน/ชุมชน แห่งละ ๑ จุด
- 4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและบริหารจัดการขยะให้แก่ประชาชนในพื้นที่
- 5) สนับสนุนงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อนำไปดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในระดับท้องถิ่น
- 6) ติดตามและประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน”จังหวัดสะอาด” เสนอต่อนายอำเภอ
- 7) หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 5

การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผล

1. ตำบลแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย “จังหวัดสะอาด” ระดับอำเภอ โดยมีอำเภอเป็นประธานคณะทำงาน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 1) จัดทำแผนระดับตำบล เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนมีการดำเนินการคัดแยกขยะ
 - 2) กำหนดให้มีจุดรวบรวมขยะอันตรายชุมชนอย่างน้อยหมู่บ้านละ 1 จุด
 - 3) กำหนดให้มีจุดรวบรวมขยะอันตรายอย่างน้อยหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อนำไปดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการระดับอำเภอ
 - 4) ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน”จังหวัดสะอาด” เสนอนายอำเภอผู้ว่าราชการจังหวัด
 - 5) หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากอำเภอ
2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะทำงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน”จังหวัดสะอาด” ระดับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธานคณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 1) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เพื่อจัดทำฐานข้อมูลขยะมูลฝอยในพื้นที่
 - 2) จัดทำแผนปฏิบัติการระดับท้องถิ่น โดยการประชาคมหมู่บ้าน เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินงานให้แก่หมู่บ้าน/ชุมชน ในพื้นที่
 - 3) กำหนดจุดรวบรวมของเสียอันตรายอย่างน้อยหมู่บ้าน/ชุมชน แห่งละ ๑ จุด
 - 4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและบริหารจัดการขยะให้แก่ประชาชนในพื้นที่
 - 5) สนับสนุนงบประมาณด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อนำไปดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในระดับท้องถิ่น
 - 6) ติดตามและประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน”จังหวัดสะอาด” เสนอต่อนายอำเภอ
 - 7) หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น